

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 57 Закону
України «Про забезпечення функціонування української мови як
державної»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Відповідно до частини третьої статті 10 Конституції України державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

Як також зазначено у статті 10 Конституції України в Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України.

Згідно зі статтями 5 та 10 Рамкової конвенції про захист національних меншин сторони зобов'язуються створити необхідні умови для того, щоб особи, які належать до національних меншин, мали можливість зберігати та розвивати свою культуру, зберігати основні елементи своєї самобутності, зокрема релігію, мову, традиції та культурну спадщину. Сторони зобов'язуються визнавати за кожною особою, яка належить до національної меншини, право на вільне і безперешкодне використання мови своєї меншини, приватно та публічно, в усній і письмовій формі.

Отже, захищаючи та пропагуючи українську мову як основу згуртованості українського суспільства та взаєморозуміння його членів потрібно дбати про уникнення дискримінації мов національних меншин.

Згідно з частиною першою статті 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі також Закон) мовою обслуговування споживачів в Україні є державна мова.

Відповідно до частини третьої вищевказаної статті Закону на прохання клієнта його персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін.

З огляду на можливість грошових стягнень за порушення вимог Закону та необхідність консенсусу між сторонами для обслуговування іншою мовою, можливість застосування частини третьої статті 30 Закону виглядає вкрай сумнівною.

Також потрібно звернути увагу на той аспект, що запровадження практично обов'язкового обслуговування споживачів державною мовою зачіпає дуже чутливу тему – використання мов національних меншин, зокрема російської, в Україні.

Венеційська комісія у 2011 та 2017 роках підкреслила, що «використання та захист мов є і залишається в Україні складною та дуже делікатною проблемою, яка неодноразово ставала однією з основних тем у різних виборчих кампаніях і продовжує залишатися предметом дискусії – а іноді і напруженості – в

українському суспільстві», і що «баланс між регіональною мовою та / або мовою національної меншини та захистом української мови як державної, включаючи специфічну ситуацію російської мови, продовжує залишатися серйозним викликом для влади України».

Накладання грошових стягнень на суб'єктів господарювання за подібні правопорушення не є світовою практикою, отже такі стягнення у сфері обслуговування населення є прикладом надмірного втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання, а також створює додаткові перешкоди для розвитку господарської діяльності в Україні.

Потрібно відмітити, що основними надавачами послуг у сфері обслуговування є малий та середній бізнес. У зв'язку з поширенням коронавірусу COVID-19 в Україні та світі, відбувається стрімке зниження економічної активності, знижуються обсяги виробництва, збільшується безробіття, що призводить до економічних втрат суб'єктами господарювання, зокрема, у сфері надання послуг.

Запровадження нових грошових стягнень під час поширення коронавірусу COVID-19 в Україні призведе до погіршення стану представників малого та середнього бізнесу в Україні.

Таким чином накладання грошових стягнень на суб'єктів господарювання, що провадить господарську діяльність на території України, за порушення вимог, встановлених Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» не буде сприяти консолідації та розвитку української нації, культурної, мовної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України, як це зазначено у статті 11 Конституції України.

Беручи до уваги все вищезазначене, вбачається за доцільне вилучення із Закону положення міру реагування у сфері обслуговування населення у вигляді накладання грошових стягнень.

2. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроект передбачає вилучення із Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» положень щодо порядку накладення штрафів (у вигляді грошових стягнень) із суб'єктів господарювання за порушення закону щодо застосування державної мови у сфері обслуговування споживачів.

Одночасно законопроектом суб'єктам господарювання надається право оскаржувати до суду рішення Уповноваженого із захисту державної мови або його представників, за порушення закону у сфері застосування державної мови.

3. Цілі і завдання законопроекту

Законопроект має на меті забезпечити права національних меншин на вільне використання російської, інших мов національних меншин України у сфері обслуговування споживачів.

Основні завдання законопроекту полягають у:

- зменшенні напруги у питанні використання мов в Україні;
- зменшенні тиску на суб'єктів господарювання у сфері обслуговування споживачів.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Законодавство України із зазначеного питання регулюється Конституцією України, Рамковою конвенцією про захист національних меншин, Європейською хартією регіональних мов та мов меншин, Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття законопроекту не потребуватиме збільшення витрат з державного та місцевих бюджетів.

6. Прогноз очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків застосування законів після їх прийняття

Прийняття законопроекту сприятиме консолідації та розвитку української нації, мовної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України, зменшенню адміністративного тиску на суб'єктів господарювання, а також дозволить забезпечити нейтралізацію негативних наслідків зниження ділової та економічної активності в Україні, яка пов'язані із поширенням коронавірусної інфекції COVID-19.

Народні депутати України

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: БУЖАНСЬКИЙ МАКСИМ АРКАДІЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000070C04C0087E37501
Дійсний до: 03.04.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 240д9/1-2021/14427 від 20.01.2021

335002